

Revisjon i praksis Høgskolen i Molde

Helge Kjetil Sandblåst, statsautorisert revisor

KPMG MØRE

8. Mars 2018

■ Revisjonsmetodikk

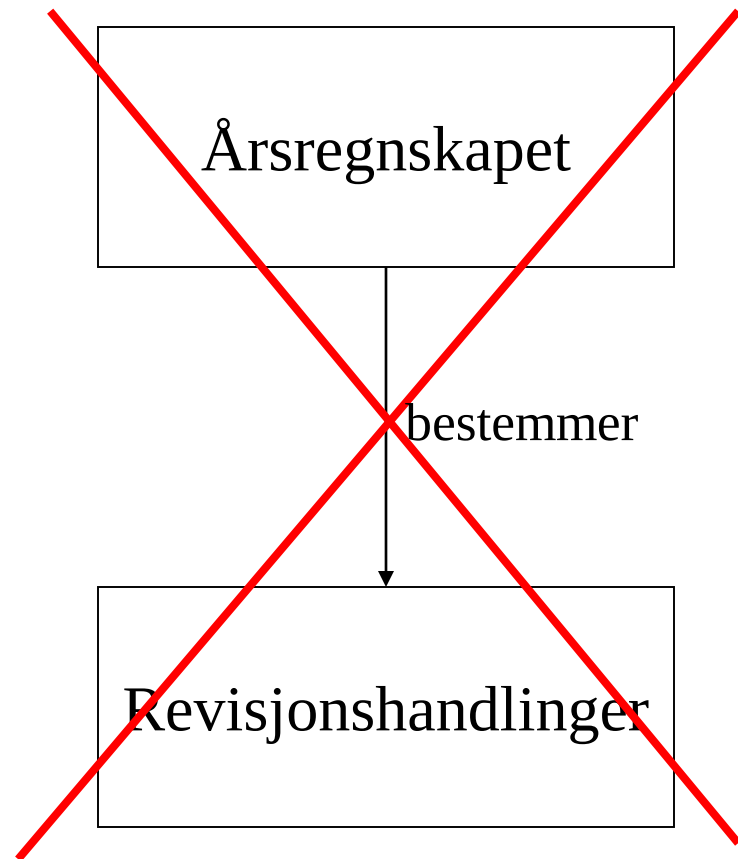
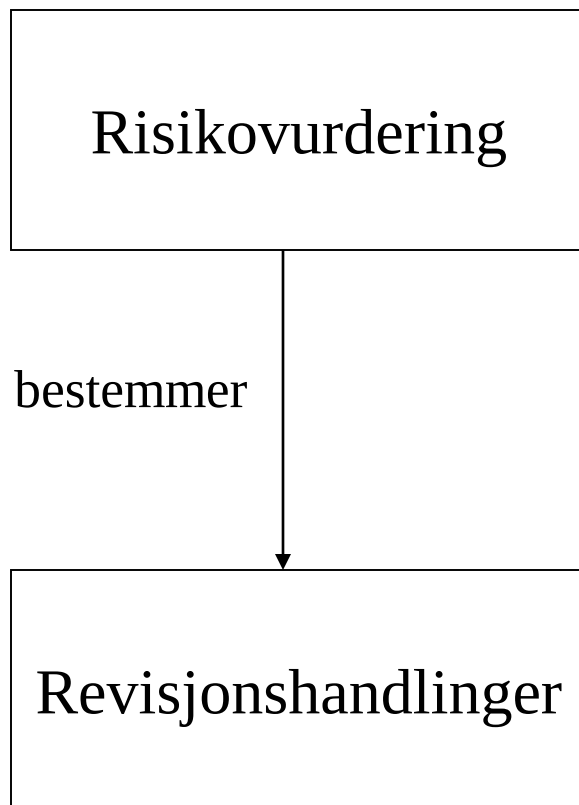
- Planlegging, identifisering og vurdering av risiko
- Vesentlighet
- Significant accounts, non significant accounts, significant risk and fraud risk
- Audit approach

■ Mål

- Engasjere
- Stemmer teorien med praksis?

Planlegging

Revisjonshandlinger i planleggingsfasen (risikovurderingshandlinger)

- **Sette seg inn i virksomheten og bransjen**
- **Planleggingsanalyse**
- **Planleggingsmøte internt**
- **Planleggingssamtaler med kunden**
- **Styremøtereferater**
- **Søk på internett?**
 - Har selskapet vært i media? (litigations and claims)
 - Markedsutvikling i bransjen

Understanding of the entity

■ **Hvor mye skal vi skrive?**

- Det som representerer en risiko eller parkerer en potensiell risiko
- Bør også si noe om hva selskapet driver med og hvilken bransje

■ **Hvor finner vi informasjon?**

- Planleggingsanalyse (økonomisk informasjon)
- Snakk med kunden
- Følge med på markedet (aviser og internett)
- Dele kunnskap internt i teamet og KPMG generelt

Planleggingsanalyse

- **Utvikling i nøkkeltall relevant for virksomheten**
 - Egenkapitalandel
 - Likviditetsgrad
 - Omløpshastighet lager, kunder og leverandører
 - Bruttofortjeneste (aggregert nivå)
 - Resultatgrad og rentabilitet
 - Bruttotall (omsetning, varekostnad, andre sentrale regnskapslinjer)
- **Husk å kommentere på de tallene som er:**
 - a) Knyttet til kjerneprosessen
 - b) Har en utvikling som ikke er i tråd med forventninger og annen informasjon vi har

Planleggingsanalyse - enkel

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1	Planlegging 2011 revisjonen								
2									
3			31.07.2011	31.07.2010	Sum 2011	Sum 2010	Vekst pr post	Vekst totalt	Kommentar
60	3010	HONORARINNTEKT	-5 191 939	-5 075 649			2,3 %		Iht pristigning
61	3020	MEDISININNTEKT	-1 716 638	-1 915 386			-10,4 %		
62	3025	UTSTYR	-923 932	-745 382			24,0 %		
63	3030	VARESALGSINNTEKT	-1 941 042	-2 073 346			-6,4 %		
64	3040	VAKTINNTEKT	-27 085	0			N/A		
65	3050	HONORAR APOTEK	-34 298	-30 640			11,9 %		
66	3930	STIPEND	-6 700	0	-9 841 635	-9 840 404	N/A	0,0 %	Samme nivå som 2010
67	4020	MEDISIN/MATRIALKJØP	1 365 737	1 590 280					
68	4030	VAREKJØP	1 125 555	1 116 987					
69	4080	VARERABATTER	-7 622	-2 054					
70	4110	VAREKJØP FRITT	0	4 615					
71	4120	MEDISIN/MATRIELL FRITT	79 943	44 212					
72	5010	LØNN	3 703 128	3 644 019			1,6 %		Moderat lønnsvekst
73	5020	STYREHONORAR	60 000	60 000					
74	5060	LØNNSTILSKUDD	-76 383	-57 287					
75	5080	VAKT-TILLEGG REFUSJON	-11 881	-45 304					
76	5180	FERIEPENGER BEREGNET	444 375	379 368					

Planleggingsanalyse - avansert

Regnskapsanalyse Inputark					Common Size Analyse				
Berøytet månedlig avkastning: 3,0 %		Månednr 10			Månednr 10				
	Basisår			Beregnet					Beregnet
År	2007	2008	Hittil 2009	hele 2009	År	2007	2008	Hittil 2009	hele 2009
Salgsinntekter	38 833 594	37 516 893	32 783 179	39 339 815	Salgsinntekter	100 %	100 %	100 %	100 %
Andre inntekter	1 555 065	1 756 382	1 257 447	1 508 936	Andre inntekter	4 %	5 %	4 %	4 %
Varekostnad	-18 302 236	-16 349 410	-12 350 618	-14 820 742	Varekostnad	-47 %	-44 %	-38 %	-38 %
Lønnskostnader	-11 298 392	-12 621 412	-10 733 629	-12 880 355	Lønnskostnader	-29 %	-34 %	-33 %	-33 %
Avskrivning på driftsmidler	-486 993	-691 433	-691 344	-829 613	Avskrivning på driftsmidler	-1 %	-2 %	-2 %	-2 %
Tap på krav	0	0	0	0	Tap på krav				0 %
Annen driftskostnad	-6 811 521	-7 388 765	-7 704 588	-9 245 506	Annen driftskostnad	-18 %	-20 %	-24 %	-24 %
Trendanalyse									
	Mva-sats 25 %		Månednr 10	Beregnet					
År	2007	2008	Hittil 2009	hele 2009					
ruttofortjeneste (Dekningsbidrag)	20 531 358	21 167 483	20 432 561	24 519 073	Finansinntekter	1 %	3 %		0 %
ruttofortjeneste% (Dekningsgrad)	53 %	56 %	62 %	62 %	Finanskostander	-2 %	-5 %	-2 %	-2 %
ullpunktsomsetning (i kr)	35 174 717	36 691 187	30 692 571	36 831 085	Skatt	-2 %	-1 %		0 %
mløpshastighet kunder	38,5	31,0	30,6	53,9	Forsikringsteknisk resultat	5 %	3 %	6 %	6 %
redittid kunder (365 dager)	9	12	12	7					
mløpshastighet leverandører	143,3	44,9	14,5	13,4	Immaterielle eiendeler			1 %	1 %
redittid leverandører (365 dager)	3	8	25	27	Sum imaterielle eiendeler	3 %	1 %	2 %	2 %
mløpshastighet varelager	1,5	1,3	0,9	1,0					

■ Hvorfor har vi planleggingsmøte?

- Involvere hele teamet i planleggingen
- Skape felles forståelse for risikobildet og vår revisjonsstrategi/angrepsvinkel for å håndtere risikoen
- Fastsette roller og ansvar, fremdriftsplan mv.

■ Møteform

- Avhenging av størrelse på kunden og kompleksitet

Planleggingssamtaler med kunden

■ Hvorfor har vi det?

- Diskutere selskapets oppfattelse av hvor det er risiko for feil og risiko for misligheter
- Innhente informasjon om selskapets utvikling og utfordringer de står overfor
- Få forståelse for virksomheten

Planleggingssamtaler med kunden

■ Hvem snakker vi med?

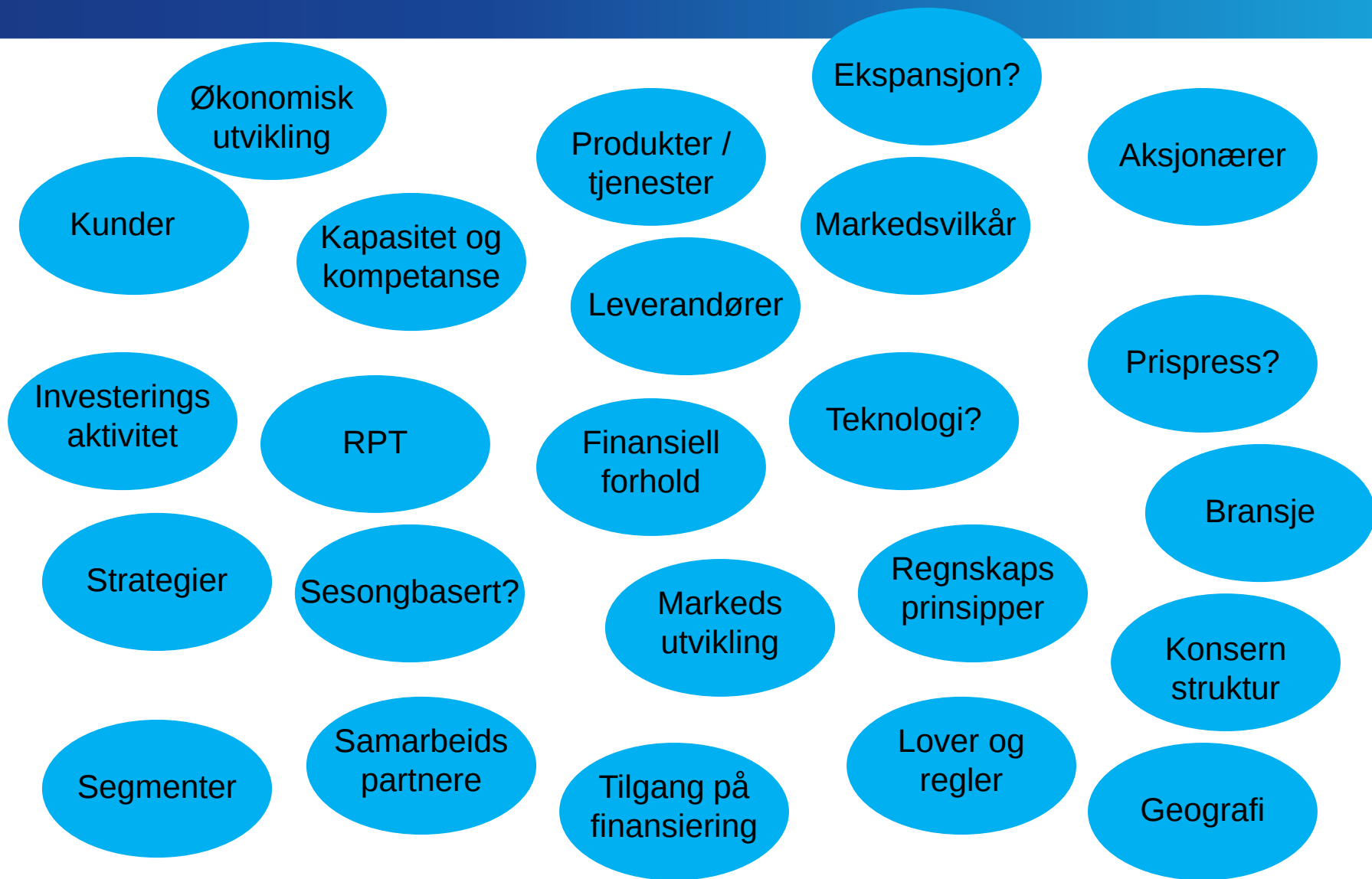
- Daglig leder
- Økonomiansvarlig / Regnskapssjef
- Andre relevante personer relatert til regnskapsrapportering eller overordnet ledelse
- Styre? – styremøtereferater?

■ Hvem tar disse samtalene?

- Avklares i teamet
- Be om å få bli med i møter dersom partner/manager drar alene

Understanding the entity

- **Hvilke undersøkelser må vi gjøre?**
 - Snakk med ledelsen
 - Pass på hvis høye kostnader til advokater
 - Les styremøtereferater (hvis profesjonelt styre)
 - Innhente advokatbrev / ring advokatforbindelse (vurderes for den enkelte kunde, men stort sett alltid aktuelt på større kunder)
 - Gamle uforfalte kundekrav er ofte indikasjon på claims

Understanding of IT på mindre kunder

- **På små kunder er IT ofte ikke kritisk for regnskapsavleggelsen**
 - Integriteten i IT-systemene er ikke relevant for revisjonen
 - Bygger ikke på applikasjonskontroller
 - Tester ikke generelle IT-kontroller (GITC)
- **Det er likevel viktig å dokumentere "forretningsforståelse" i planleggingen av revisjonen**
 - Dokumentere hvilke fakta som gjør at IT ikke er kritisk for regnskapsavleggelsen og vår revisjon

- **Som et minimum må følgende kartlegges og vurderes:**
 - Hvilke IT-systemer benytter selskapet og hvilke kontosaldoer påvirker de
 - IT-systemenes natur
 - Standard (Visma, Agresso, Concorde, IFS, Mamut osv)
 - Egenutviklet
 - Tilpasninger (Benyttes det rapporter eller funksjonalitet som ikke er standard?)
 - Det er mulighet for tilpasninger i alle systemer selv om systemet er standard
 - Har vi testet/fått verifisert at det ikke er "tuklet" med systemet?

Understanding of IT på mindre kunder

- **Hvilke vesentlige endringer har blitt gjort i IT-systemene siste år**
 - Endringer i IT-systemene eller nye IT-systemer utgjør ofte spesifikk risiko
- **Applikasjonsforvaltning (drift, endringshåndtering og tilgangsstyring) utført in-house eller hos en serviceorganisasjon**
- **Finnes det prosesser og rutiner for applikasjonsforvaltning**
- **Grensesnitt mellom applikasjonene**
 - Hvilke grensesnitt eksisterer og hvordan kontrollerer selskapet disse grensesnittene?
- **Hvordan er arbeidsdeling implementert i IT-systemene**
- **Bruk av excel**

Entity level Controls

■ Overordnede ledelseskontroller – kontrollmiljø

- Hvordan følger ledelsen opp virksomheten sin både i forhold til det som skjer internt og hvordan de skal møte de utfordringer de står overfor i markedet?
- Oppfølging av regnskapsdata
- Har man etablert arbeidsdeling? Dersom ikke bør det være en begrunnelse for hvorfor dette ikke er gjort (for eksempel kost/nytte eller ikke praktisk mulig) og at ledelsen er klar over den risikoen dette innebærer.
 - Nummerert brev
- Har selskapet den kompetansen som trengs for å håndtere de risikoer de står overfor?
- Hvordan er ledelsens holdninger til misligheter?

- **Konsekvens av vi ikke har ELC vi ikke kan bygge på?**
 - 1. Kan ikke bygge på test av kontroller
 - 2. Dersom åpenbart svakheter i ELC så har vi ofte en SR til flere av regnskapslinjene og må vurdere om vi er i stand til å konkludere på de aktuelle regnskapslinjene eller regnskapet som helhet.

Materiality

- **Vesentlighetsgrense for regnskapet som helhet**
- **Skal gi grunnlag for en effektiv revisjon**
- **En vesentlig feil er en feil som vil få brukerne av regnskapet til å endre sine beslutninger**

- **Valg av benchmark**
- **Prosent av benchmark**

3-10 % av nettobeløp

0,5-3 % av bruttobeløp

Performance materiality (PM): Vesentlighet på regnskapslinjenivå. Maks 75 % av Materiality.

**Audit Misstatement Posting Threshold (AMPT):
"Loggegrense". Vanligvis 3-5 % av Materiality.**

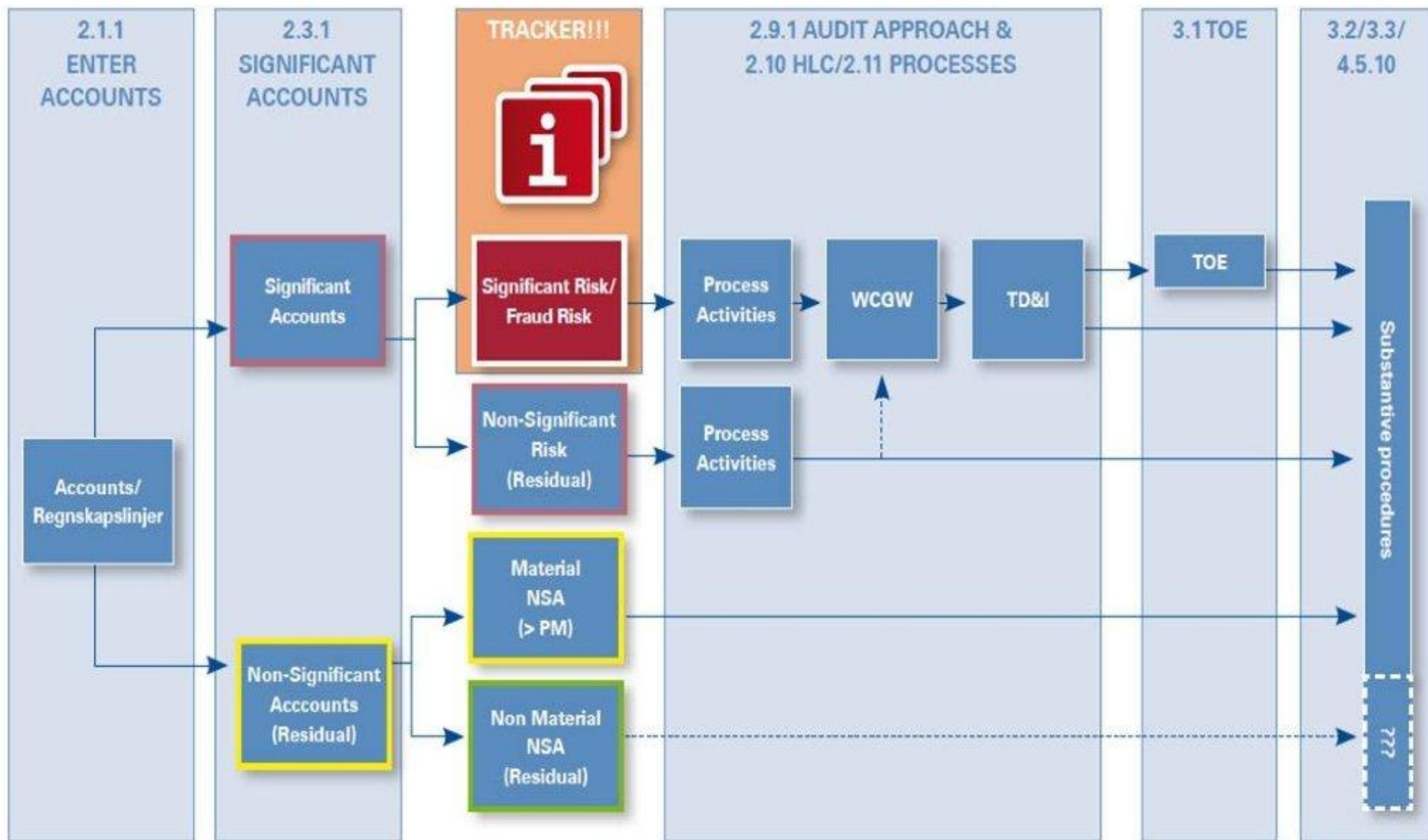
Significant accounts

Non significant accounts

Significant risk

Fraud

Risk Assessment & Audit Approach

What is a significant account?

What is a significant account?

An account is a significant account if there is a ***reasonable possibility*** that the account could contain a misstatement that, individually or when aggregated with others, has a material effect on the financial statements, considering the risks of both overstatement and understatement

The determination of whether an account is significant is ***based on inherent risk*** without regard to the effect of controls

Dersom en konto er Significant, må vi beskrive prosessaktiviteter

Påstander

C - Completeness - at alle transaksjoner er medtatt

E - Existence - at alle poster er gyldige

A - Accuracy - at alle poster er nøyaktig beregnet og gjengitt

V - Valuation - at alle poster er korrekt verdsatt

O - Ownership and rights - at alle eiendeler tilhører selskapet

P - Presentation - at alle poster er korrekt presentert

What is a Non-significant account?

An account is a non-significant account if there is **not** a ***reasonable possibility*** that the account could contain a misstatement that, individually or when aggregated with others, has a material effect on the financial statements, considering the risks of both overstatement and understatement

Dersom en konto er material, må vi gjennomføre substanshandlinger

Dersom kontoen er non material trenger vi, avhengig av aggregeringsrisikoen, ikke å gjøre substanshandlinger

Significant accounts og påstander

Significant? ▲	Estimate? ▲	Is TOE planned? ▲	Accounts ▲	Final CY Balance ▲	Final PY Balance ▲	C ▲	E ▲	A ▲	V ▲	O ▲	P ▲
☒	☐	☐	Salgsinntekter	0,00	0,00	☒	☒	☒	☐	☐	☒
☒	☐	☐	Andre driftsinntekter	0,00	0,00	☒	☒	☒	☐	☐	☒
☐	☐	☐	Gevinst v/ avgang anleggsmidler	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☐	Varekostnad	0,00	0,00	☒	☒	☒	☐	☐	☒
☐	☐	☐	Lønnskostnader	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	Avskrivninger	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☐	Tap på fordringer	0,00	0,00	☒	☒	☒	☐	☐	☒
☐	☐	☐	Investeringer i aksjer og andeler	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☐	Varelager	0,00	0,00	☒	☐	☐	☒	☒	☒
☒	☐	☐	Kundefordringer	0,00	0,00	☒	☐	☐	☒	☒	☒
☐	☐	☐	Andre fordringer, ikkebeholdninger	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☐	☐	☐	Øvrig langsiktig gjeld	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐
☒	☐	☐	Leverandørgjeld	0,00	0,00	☒	☐	☐	☒	☒	☒
☐	☐	☐	Betalbar skatt	0,00	0,00	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er alle disse påstandene relevante?

What is a Significant Risk?

- **A significant risk is an identified and assessed risk of material misstatement that, in our judgment, requires special audit consideration.**
 - fraud
 - complexity of transactions
 - significant transactions with related parties
 - subjectivity in the measurement of financial information
 - transactions that are outside the normal course of business
- **Skal i Tracker!**
- **Hvis SR så må vi dokumentere WCGW og TD&I**

- **Presumsjon for misligheter knyttet til inntekter**
 - Skal i Tracker
 - Dersom vi mener det ikke er mislighetsrisiko knyttet til inntekter må vi dokumentere på hvilket grunnlag vi har kommet til den konklusjonen i skjermbilde 2.5
- **Andre kjente mislighetsrisikoer?**
 - Vi er pålagt å spørre kunden
- **Hvis risiko for misligheter så må vi dokumentere WCGW og TD&I**

Oppsummering

- **Significant account – significant risk:**
 - høy risiko for vesentlige feil
- **Significant account – non-significant risk:**
 - lav risiko for vesentlige feil
- **Material Non-significant account :**
 - ikke rimelig sannsynlighet for vesentlige feil – men beløpsmessig vesentlig så vi må gjøre noe
- **Non –significant account – not material:**
 - ikke rimelig sannsynlighet for vesentlige feil, ikke vesentlige beløp enkeltvis, vurderer om vi må gjøre noe her hvis stort beløp til sammen

Audit approach

Er noe egentlig endret?

Significant Risk

TOE?

Substantive testing

Revisjonsrisiko

Mindre fokus på internkontroll...

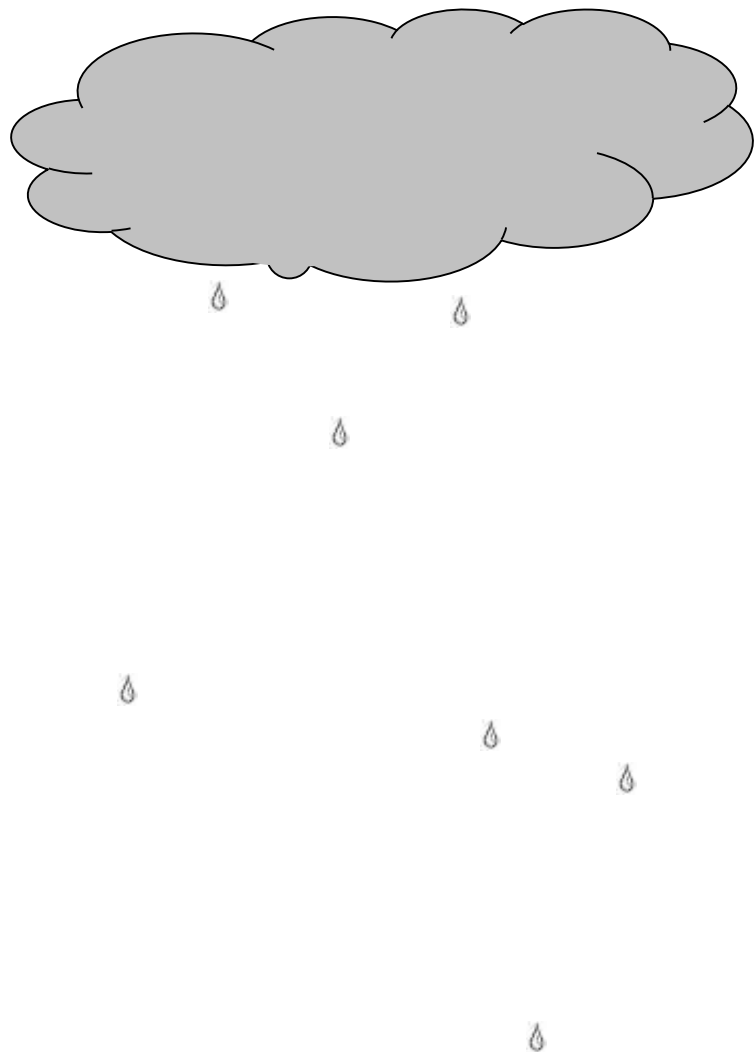
Non Significant Risk
Material Accounts

Substantive Testing

Revisjonsrisiko

Ikke alt er vesentlig...

Non Material Accounts

Revisjonsrisiko

Which Activities?

Obtain an understanding of:

Transactions significant to the financial statements.

Actions by which those transactions are initiated, recorded, processed and reported in the financial statements.

The related accounting records and supporting information (manual or electronic form) used.

How events and conditions such as estimates are captured that are significant to the financial statements.

Repetisjon av noen begreper...

- Significant accounts – Risiko > Materiality
- Material Vs Non material accounts – Beløp > Materiality
- Significant risk / Fraud risk – Controls Approach
- Controls Approach – Test av design og implementation (ikke krav om TOE)
- Significant risk når vi ikke tester kontroller (TOE) – MÅ utføre detaljtester!
- Fraud risk – MÅ uansett gjennomføre detaljtester!

Audit Approach

Påstander	Regnskaps-aktiviteter	Test av D&I	ToE	Substans-handlinger
Material Non-Significant Accounts > PM				
Significant Accounts				
Significant Risk of Error/Fraud				
Ikke mulig å innhente tilstrekkelig revisjonsbevis kun fra substanshandlinger				
Er det mest effektivt å basere seg på kontrollen(-es) effektivitet?				

Hva er verdien av TD&I og TOE

- **Dersom vi velger å teste kontroller og vi kan konkludere positivt på disse skal dette ha en konsekvens ved at vi gjør mindre substans**
 - Får vi dette til i praksis?

Hvor er det risiko?

- **Reell risiko er normalt knyttet til:**
 - Kjerneprosessen
 - Estimer / vurderingsposter (journal entries)
 - Tax Compliance
- **Sjelden høy risiko knyttet til støtteprosesser!**

Hvorfor beskrive Prosessaktiviteter, WCGW og TD&I?

- **Revisjonsstandardene krever at vi gjennomfører ytterligere risikovurderingshandlinger knyttet til kontoer hvor det er økt risiko for vesentlige feil/særskilt risiko**
- **Å definere en konto som SA innebærer en erkjennelse av økt risiko. Metodikken tvinger oss derfor til bedre å forstå transaksjonsflyten ved å beskrive denne (Prosessaktiviteter)**
- **Dersom man identifiserer SR/Fraud må vi gå enda lenger og analysere hva som kan gå galt i aktivitetsflyten (WCGW) og hva selskapet har gjort for å håndtere denne risikoen (TD&I)**

Walkthrough – god prosesskartlegging

- **For SA, SR og Fraud må vi gjøre en god prosesskartlegging**
- **God prosesskartlegging gjøres gjennom en Walkthrough (WT) – vugge til grav test**
 - Ikke krav at vi dokumenterer WT utover en god prosessbeskrivelse
 - Er det mulig å forstå prosessen uten en WT?
- **Viktig at vi forstår kjerneprosessen for at vi skal kunne utforme hensiktsmessige og gode substanshandlinger spisset mot den risikoen vi skal dekke**

Når er TOE effektivt?

- NSA – ingen effekt
- SA – Hvis det er mer effektivt enn å gjennomføre substanshandlinger
- SR/Fraud – dersom vi ikke kan bygge på TOE må vi gjøre mer substans

The following matrix indicates a suggested risk of material misstatement at the assertion level assessment:

		Control Risk	
		Higher	Lower
Inherent Risk	Significant Risk	High	Moderate/Low
	Risk that is not Significant	Moderate/Low	Low

Velg riktig approach...

Riktig angrepsvinkel avgjørende for effektiv revisjon

Bruk tiden på aktivitetsflyt i kjerneprosessene

Gjennomfør Walkthrough

Identifiser WCGW som er operasjonelle

Unngå generisk revisjon!!!

Velge Controls Approach kun når vi må

Unngå revisjon av estimerer om det er mulig...

I størst mulig grad benytte analyser

Arbeid relatert til Tax Compliance skilles ut (SA 3801)

Substantive testing

- **Dersom man ikke vet hva man skal gjøre, vet man heller ikke hva som skal dokumenteres**
 - Dokumentasjon er en konsekvens av handlinger, vurderinger og konklusjoner
- **Det er ikke tilstrekkelig å bare dokumentere konklusjoner. En må også dokumentere hvilke handlinger og vurderinger som konklusjonene er trukket på grunnlag av**
 - Ikke skriv ledelsen sa, ifølge ledelsen etc... Vi er REVISORER og ikke JOURNALISTER

Analytical procedures

Krav analytiske kontrollhandlinger

- a) Fastslå egnethet**
- b) Vurder påliteligheten av data**
- c) Utarbeid en forventning og evaluer om forventningen er presis nok**
- d) Fastsette akseptabelt avvik**

Hensiktsmessigheten til analytiske kontrollhandlinger

- **Generelt mer anvendelige for store transaksjonsvolumer som stort sett er forutsigbare over tid**
- **Når potensielle feil ikke vil være lett å avdekke ved detaljtester. Spesielt gjelder dette for fullstendighet.**
- **Forventning om at det eksisterer en sammenheng mellom data**
- **Dersom vi vurderer den å være effektiv til å avdekke vesentlige feil**

Test of details

Dokumentasjonskrav

Vi må utarbeide revisjonsdokumentasjon som er tilstrekkelig nok til at en erfaren revisor, uten tidligere tilknytning til revisjonsoppdraget, skal være i stand til å forstå:

- Type, tidspunkt og omfang av revisjonshandlingene
- Resultatet av de utførte revisjonshandlingene
- Vesentlige funn og vesentlige forhold avdekket under revisjonen

Hva MÅ med i beskrivelsen av handlingene?

■ Test metode/Utvalg:

- Hele populasjonen, specific items, bruker vi MUS eller KPMG sampling plan

■ Tidspunkt

- Interim,
- Årsoppgjør

■ Beskrivelse av handlingen – type

■ Beskrivelse av populasjonen

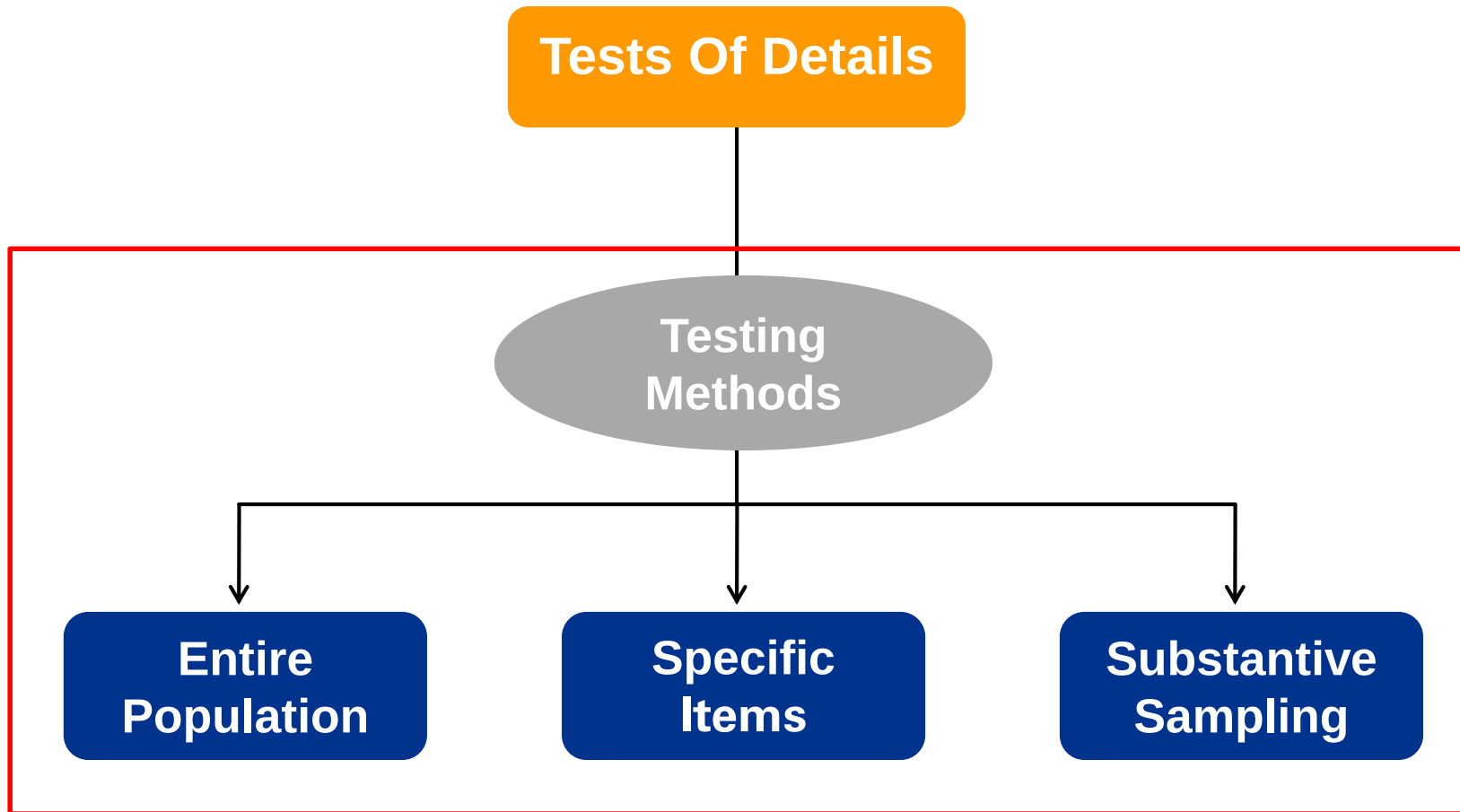
■ Definisjon av hva som vil utgjøre ett avvik

Type handler

- **Forespørsel**
- **Inspeksjon**
 - Scanning
- **Observasjon**
- **Re-kalkulasjon**
- **Ekstern bekreftelse**
- **Re-performance**

Tests of Details Testing Methods

Specific Items - Viktig å huske!

- **Projisering** – vi kan ikke projisere feil vi avdekker ved testing av spesifikke enheter til hele populasjonen
- **Gjenværende populasjon** - dokumentere vår vurdering

- **KAM skiller mellom full varetelling og rullerende telling. Full varetelling gjennomføres i hovedsak på tre måter:**

Ingen intern kontroll / tilfredsstillende lagersystem og tellingen er bakgrunn for bokføring av lagerverdien ved årsslutt. **Revisors kontrolltelling er å anse som ren substanshandling**

Ingen intern kontroll / tilfredsstillende lagersystem. To personer teller hele lageret (dual count procedure). Resultat blir sammenlignet. Teller på nytt igjen ved avvik oppdaterer lagersystemet. **Revisors kontrolltelling kan innrettes som TOE, dual purpose eller substans**

Selskapet har tilfredsstillende IK på tilgang / avgang på lager. Telling av lageret og kontroll av faktisk talte mot hva som er registrert i lagersystemet. **Revisors kontrolltelling kan innrettes som TOE, dual purpose eller substans**

- **Vi trenger ikke lagre som revisjonsdokumentasjon**
 - Tidligere versjoner av dokumentasjon (regnskap, LP etc.)
 - Kopier av bilag etc. som er testet/kontrollert
 - Kopier av inngående faktura, kontrakter, bankavstemminger etc.
- **Avgjør dokumentasjonskrav på oppdraget i planleggingsmøte med partner/manager**
- **Viktig at kontrollerte underlagsdokumenter blir unikt identifisert i arbeidspapirer/eAudIT**

Revisjon av estimer

- ***Regnskapsestimat:*** et anslått pengebeløp i mangel av en nøyaktig måte å måle på. Dette begrepet brukes om et beløp målt til virkelig verdi når det foreligger estimeringsusikkerhet, og om andre beløp som krever estimering.
- ***Estimeringsusikkerhet:*** eksponeringen av et regnskapsestimat og tilhørende tilleggsopplysninger for en iboende mangel av nøyaktighet ved måling.

- **For mange Significant accounts hvor vi har V-påstanden (C for forpliktelser) skal vi ikke velge "Estimates" i 2.3**
 - Estimerer hvor det ikke foreligger estimeringsusikkerhet
 - Estimerer hvor estimeringsusikkerheten ikke medfører risiko for vesentlige feil
 - Estimerer hvor revisjon utføres etter at estimeringsusikkerheten er borte

Prinsipper for revisjon av estimater

- **(a) Fastslå hvorvidt hendelser som finner sted frem til datoen for avgivelse av revisjonsberetningen, gir revisjonsbevis for regnskapsestimatet.**
- **(b) Teste hvordan ledelsen har utarbeidet regnskapsestimatet og dataene som regnskapsestimatet er basert på. Revisor skal da vurdere hvorvidt:**
 - den anvendte målemetoden er hensiktsmessig etter omstendighetene; og
 - forutsetningene som er brukt av ledelsen, er rimelige i lys av formålene med målingen i det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering.
- **(c) Teste kontrollenes effektivitet i forhold til hvordan ledelsen har utarbeidet regnskapsestimatet, sammen med hensiktsmessige substanshandlinger.**
- **(d) Utarbeide et punktestimat eller et intervall for å vurdere ledelsens punktestimat. For dette formål:**
 - dersom revisor bruker forutsetninger eller metoder som avviker fra ledelsens, skal revisor opparbeide seg en forståelse av ledelsens forutsetninger eller metoder som er tilstrekkelig til å fastslå at revisors punktestimat eller intervall tar hensyn til relevante variabler og til å vurdere eventuelle betydelige forskjeller fra ledelsens punktestimat.
 - dersom revisor konkluderer med at det er hensiktsmessig å bruke et intervall, skal revisor innsnevre intervallet, basert på tilgjengelig revisjonsbevis, inntil alle resultater innenfor intervallet anses å være rimelige.

- **Mange estimerer avhengig av fremtidig kontantstrøm**
 - Goodwill, utsatt skattefordel, aksjer i døtre, aksjer i unoterte selskaper etc.
- **Framgangsmåte ved dokumentasjon av retrospektive review varierer**
 - ”Selskapet/datterselskapet/virksomhetsområdet etc. har hatt overskudd hvert av de siste tre årene...”

- **Innhent årets budsjett/forecast for eiendelen/ virksomhetsområdet**
- **Innhent fjorårets og tidligere års budsjett/ forecast for eiendelen/virksomhetsområdet**
- **Sammenlign faktisk kontantstrøm tidligere år og inneværende år mot tidligere års budsjett/forecast**
- **Identifiser avvik som a) viser svakheter i estimatberegningen, b) skyldes enkeltstående hendelser som ikke rokker ved estimatberegningen**

**Utarbeides estimatene på en hensiktsmessig måte?
Viser estimatberegningen ledelsestilbøyeligheter?**

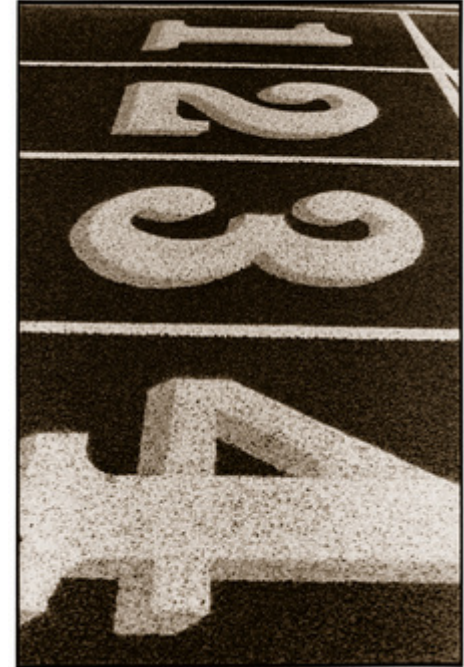
Financial reporting process

Financial Reporting Process

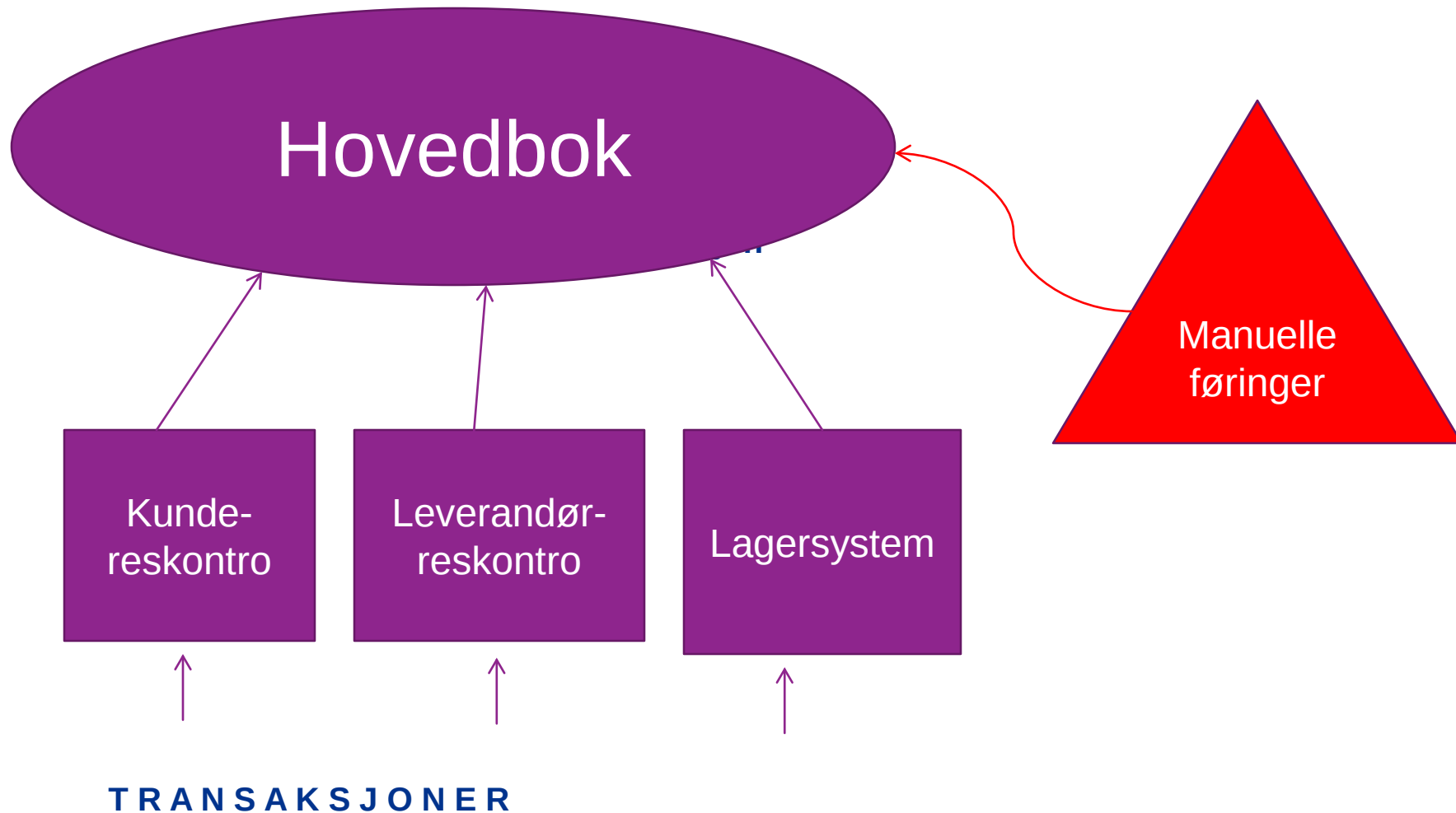
- **The financial reporting process consists of the procedures, within both IT and manual systems, by which the transactions in the entity's operations are transferred from the general ledger and reported in the financial statements.**
- **This comprises the preparation of the entity's financial statements, including significant accounting estimates and disclosures, and the overall review of the financial statements and disclosures by management and those charged with governance.**

Four Financial Reporting Processes

- **Journal entries**
- **Preparation of financial statements**
- **Subsequent events**
- **Consolidation (if applicable)**

Hva er journal entries?

Eksempel journal entries

Du er ute hos en liten kunde der bokføringen består av disse tre mappene.

Du har revidert innkjøpsprosessen og salgsprosessen og funnet at selskapet har gode automatiserte rutiner/kontroller og at risikoen for vesentlige feil er liten.

Partner er litt bekymret for at daglig leder kan ha insentiver å fikse med bokføringen da selskapet har gått dårlig den siste tiden.

Eksempel journal entries

Oppdragsansvarlig ber deg om å ta et møte med daglig leder ifm oppstarten av interimen for å spørre hvis det har skjedd noen vesentlige endringer som teamet bør vite for å planlegge revisjonen videre.

Daglig leder forteller at de har begynt å føre regnskapet internt, man bruker ikke lenger ekstern regnskapsfører.

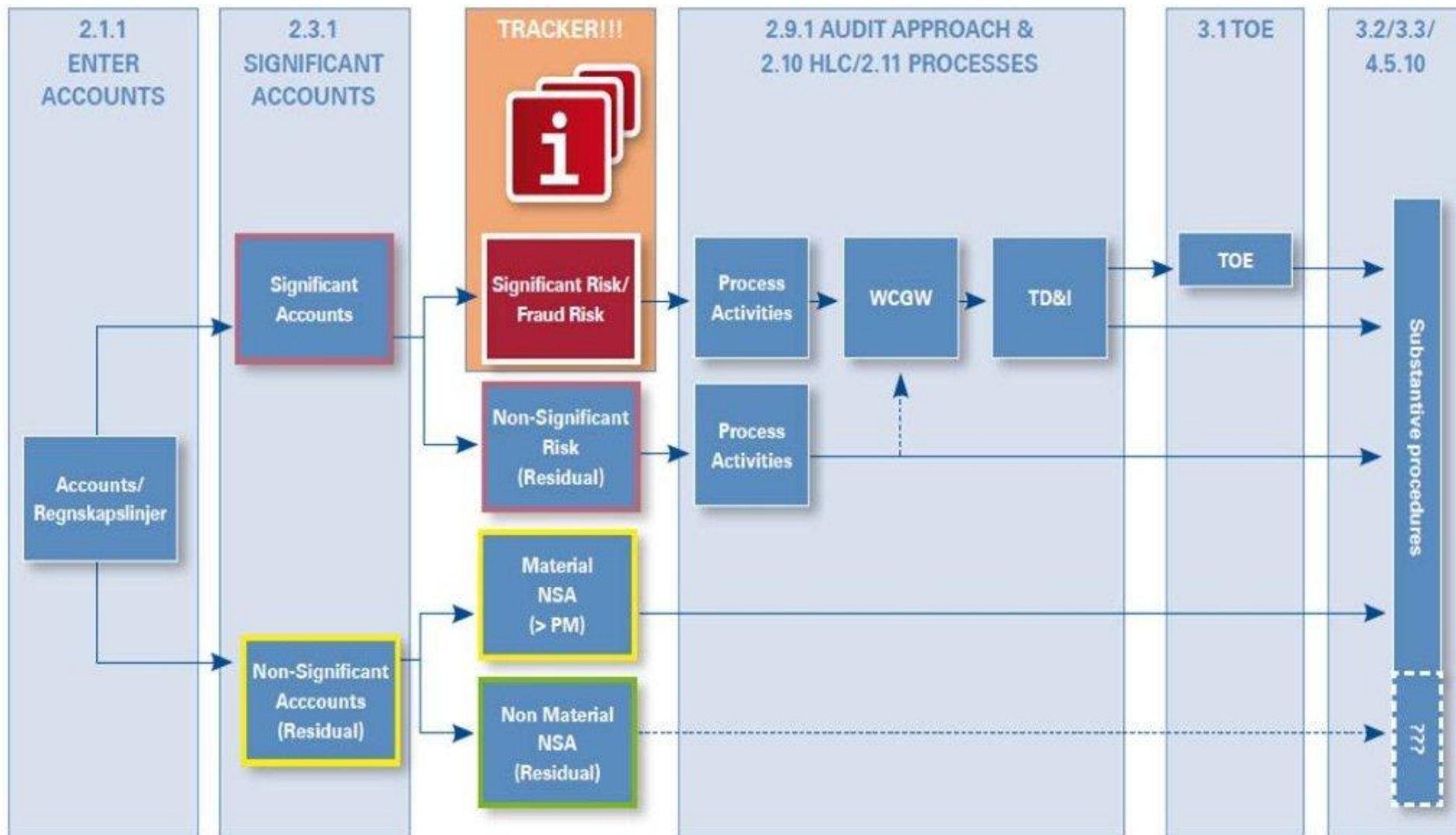
Hvilke spørsmål hadde du stilt daglig leder hvis du var i møtet?

Hvilke handlinger ville du vurdert nødvendige i situasjonen?

Oppsummering

Risk Assessment & Audit Approach

© 2018 KPMG AS, a Norwegian member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.

The KPMG name, logo and 'cutting through complexity' are registered trademarks or trademarks of KPMG International Cooperative (KPMG International).